

NØDDEKRIGENS (NUCIFRAGA CARYOCATACTES, L.) INDVANDRING I DANMARK I EFTERAARET 1913.

VED

P. JESPERSEN.

Nærværende Beretning om Nøddekrigens Indvandring i Efteraaret 1913 er baseret paa Oplysninger, der er indkommet fra Foreningens Medlemmer. En Opfordring til at indsende Oplysninger desangaaende fandtes i dette Tidsskrifts Hefte III, Aarg. 8, og i Januar 1914 udsendtes desuden paa Privatforeningen »Ornithologia«s Bekostning en Række Skemaer til en Del fuglekundige Mennesker her i Landet. Der indkom paa denne Maade et ret anseeligt Materiale af Oplysninger fra forskellige Egne af Landet. De udsendte Skemaer modtoges af Kommunalærer C. A. Rasmussen, København, der paabegyndte en Ordning af Materialet, men paa Grund af Indkaldelse til Sikringsstyrken i August 1914 blev forhindret i at fuldføre Arbejdet, som han derfor overlod mig at publicere.

Om Nøddekrigens sidste Indvandring her i Landet (Efteraaret 1911) gav jeg en Beretning i nærværende Tidsskrifts 7 Aarg., hvorfor jeg giver den følgende Beretning en tilsvarende Form, idet jeg til Slut foretager en Sammenligning mellem Indvandringerne i Aarene 1911 og 1913. Paa Grund af Ophold i Udlandet fra Juni 1913 til April 1914 har jeg imidlertid ingen personlige Erfaringer vedrørende disse Fugles Optræden her i Landet i Efteraaret 1913. De modtagne Oplysninger stammer i alt væsentligt fra de samme Kilder de to nævnte Aar.

Til følgende Medlemmer skyldes Tak for velvilligst tilstillede Meddelelser: P. Albrechtsen, Skovfoged, Kongelunden, Amager; N. Andersen, Plantør, Bøtøgaard; H. Arctander, Distriktslæge, Storehedinge; C. Balsløw, kgl. Skovfoged, Tisvilde; J. Bruun, Lærer, Aalestrup; Chr. Cridland, Dyrslæge, Holbæk; O. Fabricius, Forstkandidat, København; J. D. Friderichsen, Godsejer, Høvængegaard, Nysted; Amor Hansen, cand. pharm., Randers; H. P. Hansen, Konservator, Herning; J. Holck, Skovrider, Sundby pr. Nykøbing F.; A. Jakobsen, stud. polyt., København; J. Jeppesen, Forstander, Staby pr.

Ulfborg; H. Kalkau, Oberstløjtnant, Klampenborg; M. Klinge, Forretningsfører, Randers; V. Kongsdal, Kunstmaler, København; A. Larsen, Lærer, Karrebæksminde; Leth, Inspektør, Livø pr. Løgstør; F. Monrad, Skovrider, Wedelslund pr. Skovby; C. Olsen, Typograf, Nykøbing F.; H. G. Oppermann, Skovrider, Visborggaard pr. Skelund; A. Pedersen, Risegaard pr. Lou St.; Petersen, Proprietær, Ømark pr. Nørager St.; E. Rendtorff, Lærer, cand. phil., Korsør; H. Rosenkrantz, Baron, Guldborg; S. Scavenius, cand. jur. Klintholm, Møen; G. Scholten, Premierløjtnant, København; K. Schäffer, Reservelæge, Vejle fjord Sanatorium; P. Skovgaard, Premierløjtnant, Viborg; N. Tulstrup, Nørre Tulstrup pr. Bjerringbro; L. Jensen-Tusch, kgl. Skovfoged, Naaege pr. Silkeborg; C. Weismann, Skovrider, Lindenberg pr. Skørping; G. Wilhelm, Skovrider, Orenæs pr. Orehoved; C. N. Windeballe, Konservator, Fredericia samt L. J. Østergaard, Førstelærer, Skørping.

D'Hrr. Konservatorerne H. P. Hansen, Herning, og C. N. Windeballe, Fredericia, har atter, ligesom ved Indvandringen i 1911, indsendt udførlige Lister over de Nøddekriger, der modtoges til Udstopning. Enkelte Meddelelser om Nøddekrige, der var indsendt til Red. af nærværende Tidsskrift, er velvilligst blevet overladt mig af Overlæge O. Helms.

SJÆLLAND.

Fra Nordsjælland foreligger der kun Meddelelser om faatalige og, som det synes, ret spredt forekommende Nøddekriger. — 1 Oktober blev et Eksemplar set i Tisvilde Hegn (G. Scholten), og i Brev af 8 Marts 1914 meddeler kgl. Skovfoged C. Balsløw, at der kun er set faa Nøddekriger i Oktober—November Maaned 1913, medens de paa daværende Tidspunkt syntes atter at have forladt Tisvilde Hegn. — 2 Oktober blev en Nøddekrige set i Vejtræerne ved Landevejen ca. 1 km S. for Slangerup (A. Jakobsen) — 29 December iagttoges den i Tyvekrognen ved Hillerød. (P. Skovgaard, G. Scholten).

I Kongelunden paa Amager opholdt der sig enkelte Nøddekriger i Oktober Maaned. (P. Albrechtsen).

Fra Kallundborg modtoges 5 November et Eksemplar til Udstopning (C. Windeballe). — 14 Oktober saas en Nøddekrige paa

Krusesminde ved Korsør. (J. D. Friderichsen). — 2 Stkr. blev skudt paa Halskov Rev ved en lille Granplantage 12 September og 17. s. M. et Eksemplar paa en Klapjagt i Korsør Skov (E. Rendtorff). — Fra Slagelse modtoges en Nøddekrige 18 Oktober (H. P. Hansen).

Fra forskellige Lokaliteter i Sydsjælland foreligger Meddelelser om Nøddekrigen, men overalt synes den ogsaa her at have optraadt ret sparsomt. — Distriktslæge H. Arctander, Storehedinge, meddeler saaledes ingen selv at have set, men at der blev set 2 Nøddekriger paa en Jagt i Gjorslev Skovene i November Maaned. — 24 Oktober 1 Stk. fra Magleby pr. Klippinge (H. P. Hansen). — Iflg. »Næstved Tidende« er et Eksemplar skudt i Toksværd ca. 1 Mil N. O. for Næstved i Oktober (A. Petersen). — Lærer A. Larsen, Karrebæksminde meddeler: Den 14 og 18 Oktober 1913 præparerede jeg to Nøddekriger. Begge Eksemplarer blev skudt ved vestre Skovbryn af Karrebækstorp Skov (Næstved). Skoven er Bøgeskov; paa den omtalte Side findes en Masse forskellige Bærbuske. Fuglene var ikke videre sky«. — I Vallø Skove var der mange Nøddekriger hele Oktober overalt; man kunde træffe dem enkeltvis eller et Par Stykker sammen. Nogle kom før Oktober, og enkelte holdt sig til Juletid. I Svansbjerg ved Køge blev en Nøddekrige skudt i November (G. Scholten).

MØEN.

Baron H. Rosenkrantz, Guldborg, giver følgende Oplysninger angaaende Nøddekrigens Forekomst ved Liselund: »Baron F. Rosenkrantz, Liselund, skriver: Af Nøddekriger har der, som anført i Jagttidende for Oktober 1913, sidste Efteraar været usædvanlig mange her paa »Liselund«. Den første blev set og skudt paa »Haveøen« i Parken her den 6 Oktober, og senere er der paa samme Ø, der næsten udelukkende er bevokset med fine Nødder, skudt ialt 16 Stkr., næsten alle i Oktober Maaned. Underlig nok har jeg ingen Nøddekriger set, hverken i Forsøgshaven, ret nær ved omtalte Ø, eller i de ægte Kastanier lige ved Øen, hvor de tidligere, ligesom Egernet, stadig har holdt til i de Aar, de har været her paa Træk«. Aarsagen til, at der er gaaet saa haardt frem mod Nøddekrigen paa Liselund, er den, at den har gjort stor Skade i en Kultur af sjældne Nøddesorter paa

den omtalte Haveø — det eneste Sted, hvor Nødderne kan være i Fred for Egernet. — Sidste Efteraar har der været mange Nøddekriger i Klinteskoven, antagelig omkring 50 Stkr. Henimod Vinteren trak de fleste bort, men der blev dog nogle tilbage, og endnu er der i hvert Fald 2 Stkr. i en lille Kratskov nær Møens Fyr (S. Scavenius i Brev af 15 Marts 1914).

FALSTER.

En lille Flok paa 5 Stkr. opholdt sig ved Orenæs ved Orehoved i første Halvdel af Oktober. Et Stk. skudt og indsendt til Professor Boas ved Landbohøjskolen (G. Wilhjelm). — Plantør N. Andersen, Bøtøgaard, har kun set et enkelt Eksemplar, som opholdt sig i Plantagen i nogen Tid i Oktober Maaned. — Til Konservator O. Nielsen, Nykøbing, er indsendt 1 Stk. fra Hasselø 11 Oktober og 1 Stk. fra Nykøbing 22 November (C. Olsen). — En Nøddekrige blev 18 November set i Resle Skov paa Nordfalster (J. D. Friderichsen).

LOLLAND.

Til Konservator O. Nielsen, Nykøbing F. er indleveret til Udstopning: 1 Stk. fra Radsted 6 Oktober, 1 Stk. 10., 1 Stk. 14., 1 Stk. 23. og 1 Stk. 24 Oktober, alle fra Eggen omkring Maribo (C. Olsen).

FYN.

Konservator H. P. Hansen, Herning, modtog i Efteraaret 3 Stkr. fra Syd- og Vestfyn, nemlig fra Brobyværk 30 September, Middelfart 11 Oktober og Thurø ved Svendborg 13 Oktober. — Konservator C. Windeballe, Fredericia, modtog fra Svendborg 1 Stk. 30 September og 1 Stk. 30 Oktober.

JYLLAND.

I Modsætning til de andre Egne af Landet har Nøddekrigen øjensynlig optraadt talrig og jævnt fordelt over store Dele af Jylland. I særlig Grad gælder dette for Øst- og Midt-Jylland,

men der foreligger dog ogsaa en Del Oplysninger om dens Forekomst i Vest-Jylland.

Kolding-Egnen. Konservator C. Windeballe, Fredericia, modtog 29 September 1 Stk. fra Kolding samt i Oktober: 3. 1 Stk., 7. 2 Stkr., 9. 3 Stkr., 14. 2 Stkr., 15. 2 Stkr., 22. 2 Stkr. og 8 November 1 Stk. Endvidere 1 Stk. 21 Oktober fra Gravens, ca. 13 km N. for Kolding. — Fra Gjelballe pr. Lunderskov indsendtes 28 September 1 Stk. til Konservator H. P. Hansen, Herning, og 8 Oktober 1 Stk. fra Aakjærstal pr. Lunderskov.

Fredericia-Egnen. I September modtog Konservator C. Windeballe, Fredericia, 1 Stk. fra Herslev 29. og 1 Stk. Brædstrup 30. Følgende Data i Oktober indsendtes Nøddekriger: 6. 1 Stk. Fredericia, 7., 10., 11. og 13. 1 Stk. fra Børkop, 20. 2 Stkr. Trelde, 22. 1 Stk. Herslev og 25. 1 Stk. Fredericia. 5 November 1 Stk. Fredericia og 9. 1 Stk. Herslev. Desuden indkøbtes 5 Stkr., hvorom der ikke foreligger Datoangivelse; de var skudt i Nærheden af Byen. Ialt modtoges 51 Nøddekriger i Efteraaret 1913.

Vejle-Egnen. Nøddekrigen har utvivlsomt optraadt i stor Mængde i denne Egn, hvad nedenstaaende Meddelelser godtgør. — Reservelæge Kay Schäffer, Vejlefjord Sanatorium, meddeler at have set en Nøddekrige 5 Oktober og et Ekspl. fjorten Dage senere. Ifølge velvillig Meddelelse fra samme, har en Bundtmager i Vejle haft 18—20 Fugle til Udstopning i Oktober og Begyndelsen af November Maaned. Desuden er der indleveret adskillige Eksemplarer, der ikke egnede sig til Udstopning. Endvidere meddeler Reservelæge Schäffer, at Hotelejer Petersen, Fakkegrav, der er Jæger og ret fortrolig med Dyrenes Liv og Færden, har set mange Nøddekriger i Oktober og November og karakteriserede Forholdet med følgende Udtalelse: »Der har været saa mange Nøddekriger i Aar som ikke før i Mands Minde«. Vedkommende Hotelejer saa 4 Morgener i Træk en Nøddekrige sidde paa samme Sted paa Jorden ved Indgangshullet til en Gedehamserede. De Gedehamse, der kravlede op af Hullet, snappede den, hoppede lidt bort fra Hullet med Byttet, hakkede det i Stykker og fortærede det, hvorefter den atter vendte tilbage til Hullet. — Følgende Data i Oktober modtoges Nøddekriger til Udstopning — ialt 14 Stkr. — fra Vejleegnen: 1., 3., 2 Stkr., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 20., 2 Stkr., 21. 2 Stkr., 22. (C. Windeballe) — Fra Riis ved Jelling 1 Oktober 2 Stkr. (♂ + ♀), Givskudlund pr. Jelling 4 Ok-

tober 1 Stk., Børkop 17 Oktober 1 Stk., Give 27 Oktober 1 Stk. og Skovgaard pr. Gravens 26 November 1 Stk. (H. P. Hansen).

Horsens-Eggen. Forpagter Langhorn, Boller ved Horsens, har i Efteraaret 1913 set adskillige Nøddekriger i Skovene der (Petersen, Ømark). — Konservator H. P. Hansen, Herning modtog 6 November 1 Stk. fra Vrigsted pr. Braaskov.

Aarhus-Eggen. En Nøddekrige (var. *macrorhynchus*) skudt i Efteraaret og 1 do. ♂ skudt 23 Marts 1914 ved Frijsenborg (G. Scholten). — »Ret tidlig paa Efteraaret 1913 saa jeg i en Ugestid næsten daglig 1 à 2 Nøddekriger i Skoven. I de 5 Aar, jeg har bestyret Skovene her, er det første Gang, jeg har truffet denne Fugl. Den var slet ikke sky og lod mig komme den ca. 3 Alen nær«. (F. Monrad, Wedelslund pr. Skovby). — 20 Oktober 1 Stk. fra Ormslev V. for Aarhus (H. P. Hansen).

Randers-Eggen. 5 Oktober blev en Hun skudt i Værum Krat ved Randers, og 19 Oktober iagttoges et Eksempel i Værum. »Fra et Landevejstræ fløj den op paa Tagryggen af et straatækt Hus, delvis tilgroet med Mos, og opgyppede 5 à 6 Hasselnødder, som den gemte i Mosset. Efter omhyggeligt at have tildækket dem, forsvandt den i en tilstødende Have« (M. Klinge). — Konservator H. P. Hansen, Herning, modtog følgende Nøddekriger fra Randerseggen: 4 Oktober 2 Stkr. (♂ + ♀) Gl. Estrup pr. Auning, 6 Oktober 1 Stk. ♀ Randers, 17 Oktober 1 Stk. Bidstrup pr. Laurbjerg og 28 Oktober 1 Stk. Auning.

Hobro-Mariager-Eggen. Lærer J. Bruun, Aalestrup, meddeler i Brev af 13 Marts 1914: »Den saas alm. her paa Eggen i alt Fald fra sidst i September til ind i November. Ikke sjældent saaes smaa Flokke paa Marken eller i Granplantagerne her paa Eggen, tilsyneladende ivrigt beskæftiget med at finde Føde. Ogsaa her i Skolens Have, hvor der kun findes ganske smaa Træer, saa jeg flere Gange nogle Stykker af dem«. — I Visborggaards Skovdistrikt saas jævnlig Nøddekrigen i Oktober Maaned. Efter Meddelerens Udsagn — Skovrider H. G. Oppermann — var der dog næppe mere end 1 eller 2, og det er de samme Individuer, der er set hele Tiden, da der aldrig saas mere end 1 ad Gangen. Ingen blev set efter Udgangen af Oktober. — I en af Skovene ved Mariager blev paa en Klapjagt i første Halvdel af Oktober skudt en Nøddekrige, meddeler Proprietær Petersen, Ømark pr. Nørager St. Ingen af de 12 andre Deltagere i Jagten havde set denne Fugl tidligere. — 2 Oktober 1 ♂ Kjel-

lerup, 9 Oktober 1 ♀ Vive pr. Hadsund og 21 Oktober 1 Stk. Villestrup pr. Arden (H. P. Hansen).

Grenaa-Eggen. Til Udstopning modtoges 14 Oktober 1 Stk. fra Gjerrild og 3 November 1 Stk. fra Tranehuse (H. P. Hansen).

Silkeborg-Eggen. Kgl. Skovfoged L. Jensen-Tusch, Naaege pr. Silkeborg meddeler: »Her i Midtjyllands Skove faldt et mindre Træk af Nøddekrige i Efteraaret 1913. De første Fugle saaes her 22 Oktober (2 Stkr.). Senere saa jeg ofte — dog ikke daglig — Fugle til hen i November Maanedes sidste Halvdel. Fuglene optraadte paa deres sædvanlige tillidsfulde Maade, saa man kunde komme dem ganske nær, før de fløj et kort Stykke hen. Her imellem Skovfogeddistriktet og Silkeborg, hvor der langs Aaen gaar en ret befærdet Sti, er der af mange spadserende Mennesker iagttaget Nøddekrige, der for de allerflestes Vedkommende var en ukendt Fugl, hvad der jo tyder paa, at Trækket af denne Fugl er sjældnere her end paa Bornholm«. — Nøddekrigen blev set paa Palsgaard Statsskovdistrikt fra sidst i September til midt i November, men dog kun faatallig. Meddelelsen saa selv et Eksemplar 2 Oktober i Hastrup Plantage i nævnte Distrikt, men iøvrigt skyldes Oplysningerne Forstassistent Lindskov-Christianen (O. Fabricius). — Premierløjtnant P. Skovgaard, Viborg, meddeler ligeledes om dens Forekomst ved Palsgaard. — Konservator H. P. Hansen, Herning, modtog følgende Nøddekriger: 30 September 1 Stk. Palsgaard pr. Nørre Snede, 2 Oktober 1 ♀ Bryrup og 1 ♂ Rye Nørreskov, 3 Oktober 1 Stk. Frishæk, Nørre Snede, 27 Oktober 1 Stk. Nørre Snede.

Skanderborg-Eggen. 8 Oktober 1 ♂ Højlund ved Skanderborg (H. P. Hansen) og 14 Oktober 1 Stk. fra Skanderborg (C. Windeballe).

Viborg-Eggen. Et Eksemplar blev skudt i Nørre Tulstrup ca. 18 km Ø. for Viborg i Slutningen af September. Den 10 November saa Dr. Rossen, Bjerringbro, 6—8 Stkr. i Flok ved Kjællinghøl ca. 3 km Ø. for Bjerringbro (N. Tulstrup). — »Blev i Oktober 1913 set i ikke ubetydelig Mængde i Skove og Plantager ved Viborg. Ved Skelhøje blev saaledes skudt 3 Eksemplarer, ved Stendalsgaard 2 og i Viborgs umiddelbare Omegn 1. Alle de Fugle, jeg har haft Lejlighed til at se, tilhørte var. *macro-rhynchus*. De første viste sig omkring 1 Oktober, og efter 1 November syntes de fuldstændig at være forsvundne fra Eggen«

(Amor Hansen). — 1 og 2 Oktober 1 Stk. fra Aalestrup og 14 Oktober 1 ♀ fra Ulvedal ved Frederiks (H. P. Hansen).

Livø. Inspektør Leth, Livø pr. Løgstør, meddeler, at han 11 Oktober 1913 saa en Nøddekrige i en Granskov paa Øen.

Aalborg-Egnen. Nøddekrigen var almindelig i Efteraaret paa Grevskabet Lindenburgs Skovdistrikt, men forsvandt i Begyndelsen af Vinteren (C. Weismann). — Førstelærer L. J. Østergaard meddeler i Skrivelse af 7 November 1913 til Red. af nærværende Tidsskrift: »Nøddekrigen vedbliver at gæste vor Egn (Skørping), og, som det synes, i endnu større Antal i Aar end nogensinde tidligere. Jeg modtog 10 Oktober 2 Stkr. fra Overkovfoged Nielsen, Jægersborg, og han meddeler samtidig, at flere om ønskes var til Tjeneste, »da Skovene vrimler af disse Fugle«. 27 Oktober modtog jeg en Nøddekrige fra en Jæger i Terndrup og 30. s. M. 2 Stkr., der var skudt ved Lindenburg. Alle 5 Eksemplarer hører til Formen *macrorhynchus*«. — Fra Skørping modtoges 14 Oktober 1 ♂, 15 Oktober en ♂ og 17 Oktober 1 Stk. (H. P. Hansen).

Vendsyssel. Konservator H. P. Hansen, Herning, modtog 10 Oktober 3 Stkr. (♂ + ♂ + ♀) fra Bjørnebo pr. Halvrømmen og 24 Oktober 1 Stk. fra Langholt, Ø. N. Ø. for Nørre Sundby.

Skive-Egnen. 3 Oktober 1 ♂ fra Simmelkjærhus, Feldborg pr. Skive (H. P. Hansen).

Holstebro-Egnen. 28 September 2 Stkr. fra Raasted, Vemb (H. P. Hansen).

Ringkøbing-Egnen. Oplysninger modtaget af Assistent E. Bloch, Letagergaard pr. Skern: 13 Oktober et enligt Eksemplar skudt i Dejbjerglund Plantage. Flere skal være set i samme Egn. Først i Oktober blev en Nøddekrige skudt ved en Klapjagt i Løvstrup Plantage pr. Lem St. (J. Jeppesen). — Enlige Nøddekriger blev set flere Steder i Egnen omkring Staby pr. Ulfborg. Til Ulfborg er i Efteraaret og Vinterens Løb indkommet nogle faa Nøddekriger til Udstopning (J. Jeppesen). — 30 September 1 Stk. fra No ved Ringkøbing (H. P. Hansen).

Herning-Egnen. Konservator H. P. Hansen, Herning, modtog i Efteraaret 1913 ialt 51 Nøddekriger til Udstopning. Fra Herning-Egnen indkom følgende: 3 Oktober 1 ♀ Vildbjærg, 13 Oktober 1 ♀ Herning, 20 Oktober 1 Stk. Videbæk og 1 Stk. Sdr. Omme, mellem Herning og Varde. Desuden blev Eksemplarer,

der ikke blev indsendt til Udstopning, skudt til forskellige Tider i Byens Omegn.

Varde-Egnen. 7 Oktober 1 ♂ fra Vrøgum ved Varde (H. P. Hansen).

Den Indvandring af Nøddekriger, der foregik i Efteraaret 1913, fulgte kun to Aar efter forrige Indvandring. At regne efter Oplysninger fra forrige Aarhundrede¹, forløber der ellers gennemsnitlig 8—10 Aar mellem hver større Indvandring. I dette Aarhundrede er da foregaaet tre Indvandringer, nemlig i Aarene 1900, 1911 og 1913. Overalt i Mellemeuropa iagttoges Nøddekriger i Efteraaret 1913, og de har utvivlsomt bredt sig i sydvestlig Retning som tidligere iagttaget ved saadanne Massevandring af disse Fugle. I Lighed med tidligere Iagttagelser var det ogsaa denne Gang saa langt overvejende den siberiske Race *Nucifraga caryocatactes* var. *macrorhynchus*.

I denne Forbindelse er det af Interesse at anføre en Meddelelse, der er tilsendt af Kunstmaler V. Kongsdal: »Jeg opholdt mig sidste Vinter (1913—14) i Värmland og fik der Lejlighed til at gøre Observationer over Nøddekrige. Den 3 Oktober 1913 kom en enkelt Nøddekrige over Søen fra N. O. og slog sig ned i et mindre Rønnebærtræ ved Stranden, hvor den aad nogle Rønnebær og derefter — i Løbet af Formiddagen — bevægede sig længere og længere mod Syd, op over Skovene, hvor den forsvandt for mig. Den blev observeret nogen Tid ved Bopladsen i Skoven i den Retning, hvor jeg havde set den forsvinde. Det var den eneste Nøddekrige, jeg saa hele Vinteren«. —

En Sammenligning mellem Indvandringen i 1911 og 1913 frembyder forskelligt af Interesse. De først anmeldte Nøddekriger viste sig omtrent samtidig, nemlig 1911: 10 September og 1913: 12 September, og Begyndelsen til Indvandringen har saaledes øjensynlig fundet Sted paa omtrent samme Tidspunkt de to Aar. Begge Aar saas de første Nøddekriger paa Sjælland.

At dømme efter de indhentede Oplysninger viser der sig imidlertid ret væsentlige Forskelligheder med Hensyn til Nøddekrigers Mængdeforekomst i forskellige Dele af Landet i 1911 og 1913.

¹ Se Naumann: »Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas«, Bind IV, pag. 58.

FREMSTILLING AF NØDDEKRIGENS FOREKOMST I
JYLLAND I EFTERAARET 1911 OG 1913.

	1911	1913
25 Septbr.—27 Septbr.....		○○
28 - —30 -		○○○○○○○○
1 Oktbr.— 3 Oktbr.	○	○○○○○○○○○○○○○○
4 - — 6 -	○	○○○○○○○○
7 - — 9 -	○○○○	○○○○○○○○
10 - —12 -	○○○○○○○	○○○○○○○
13 - —15 -	○○○○	○○○○○○○○○○○○
16 - —18 -	○○○○○○○○	○○○○○
19 - —21 -	○○○○○○	○○○○○○○○○○○○
22 - —24 -	○○○	○○○
25 - —27 -	○○○	○○○○
28 - —30 -	○○○	○
31 - — 2 Novbr.	○○○	○
3 Novbr.— 5 -	○○○	○○
6 - — 8 -	○○	○○
9 - —10 -	○	○

Medens den i 1911 tilsyneladende optraadte i relativ størst Mængde paa Sjælland og Lolland-Falster, viste den sig i 1913 kun i ret ringe Tal paa disse Lokalteter, hvorimod den i mange Egne af Jylland optraadte i forholdsvis langt større Mængde end paa Øerne. Hvorvidt Trækket i sin Helhed var størst i 1911 eller 1913, er det ret vanskeligt at udtale sig om, men det maa dog vist i al Almindelighed siges, at Indvandringen i 1911 her i Landet overgik den i 1913. Dette gælder i hvert Fald utvivlsomt for Øernes Vedkommende, hvorimod det om Jylland gælder, at Nøddekrigen i 1913 i adskillige Egne optraadte i betydelig større Mængde end i 1911. I særlig Grad synes dette at gælde for Østjyllands Vedkommende.

I min Beretning om Indvandringen i 1911 findes en udførlig Omtale af Gangen i Nøddekrigens Udbredelse her i Landet, og den medfølgende grafiske Fremstilling (7 Aarg., pag. 119) viser ret afgjort, at Udbredelsen foregik fra Øst mod Vest, og at Fuglene bredte sig over Øerne til Jylland i Løbet af et forholdsvis langt Tidsrum. En lignende Undersøgelse for 1913's Vedkommende fremviser noget tilsvarende, men man savner i høj Grad tilstrækkelige Oplysninger fra Øerne. De først anmeldte Nøddekriger fra Sjælland og Jylland var henholdsvis 1911: 10 Sep-

tember, 1913: 12 September og 1911: 1 Oktober, 1913: 27 September.

Det har nogen Interesse at se lidt nærmere paa Indvandringen i Jylland i 1911 og 1913. Da der desværre mangler tilstrækkelige Oplysninger fra Øerne i 1913, lader jeg disse ude af Betragtning og indskrænker mig til i foranstaaende grafiske Fremstilling at foretage en Sammenligning for Jyllands Vedkommende.

De først iagttagne Fugle kan muligvis bero paa mere tilfældige Forhold, hvorfor man næppe tør tillægge dem altfor stor Betydning, men det synes, at Indvandringen i 1913 har fundet noget tidligere Sted end i 1911, og at denne har foregaaet mere pludseligt i 1913 end i 1911, hvor Indvandringen tilsyneladende er foregaaet noget mere gradvis.

FOREKOMST I DANMARK I SOMMEREN 1912.

Efter den store Indvandring af Nøddekrige her i Landet i Efteraaret 1911 opholdt der sig i Sommeren 1912 endnu Nøddekriger i forskellige Egne af Landet. I nærværende Tidsskrifts 7 Aarg. pag. 122 og pag. 165 har jeg samlet en Del Oplysninger vedrørende dette Forhold, og efter dette at dømme turde det betragtes som en Kendsgerning, at Nøddekrigen ikke alene har opholdt sig her i Landet, men uden Tvivl ogsaa har ynglet flere Steder i nævnte Sommer. Jeg har yderligere modtaget følgende Oplysninger, der var tilsendt Red. af dette Tidsskrift, Overlæge O. Helms:

Dyrlæge Chr. Cridland, Holbæk, saa midt i August 1912 en Nøddekrige i Hornbæk store Plantage umiddelbart ved Sandagerhus; skønt han daglig færdedes i Plantagen i ca. 5 Uger, saa han kun den ene og den kun en Gang.

Lærer L. J. Østergaard, Skørping, meddeler i Skrivelse af 7 Novbr. 1913 til Red.: »2 Juni 1912 laa jeg ude i Stensballe Skov (ved Horsens) og hørte og saa paa Fuglene omkring mig. Da kom der pludselig flyvende en større Fugl og satte sig ca. 10 Meter fra mig paa en Gren. Det var Nøddekrigen, en ung og meget tillidsfuld Fugl; den pillede et større Stykke Bark af Grenen, undersøgte det nøje, før den lod det falde, og indtog derpaa Hvilestilling, idet den lagde sig ned paa Grenen.

Skønt Nøddekrigen saaledes har optraadt adskillige Steder her i Landet i Sommeren 1912, foreligger der ingen Oplysninger om, at den i Vinteren 1912—13 er truffet her, hvorfor den talrige Forekomst af Nøddekriger i Efteraaret 1913 næppe har haft nogen direkte Forbindelse med Invasionen i Efteraaret 1911.

HVIDE SANDE OG FUGLELIVET I RINGKØBING FJORD.

AF

SYLVESTER MATHIAS SAXTORPH.

FOREDRAG HOLDT I D. O. F. 20 APRIL 1914.

Vestjylland frembyder vel nok de ejendommeligste Naturforhold i vort Land med de udstrakte Klitpartier med de mange Kær og Klitsøer, de store Fjorde og Bredninger med vidtstrakte Engpartier, en Natur, der er saa vidt forskellig fra den mere harmoniske og idylliske her paa Øerne.

Fuglelivet derovre præges ogsaa af denne mærkelige Natur. Forholdene i de Egne skaber en Rigdom af Vadere og Svømme-fugle, vi Øboere ikke er vant til at træffe. Og kommer vi derover, møder vi Naturen som noget ganske nyt for os, og des klarere vil Indtrykkene staa for vor Erindring. — Vi glemmer aldrig Brokfuglenes stille Fløjten over Hedeegnen eller Sortternens elegante Flugt over Klitsøen. Vi glemmer heller ikke Livet paa Ove Sø med rugende Troidænder, Terner og Maager; men længst vil vi bevare Mindet om dansende Klyder, fløjtende Rødvitter og rugende Terner paa Tippeternes grønne Enge.

Længe vil vi, der har været saa lykkelige at gæste disse Egne, bevare i vor Hukommelse Mindet om et Stykke dansk Natur, saa særpræget i hele sin Ejendommelighed og saa fuld af al den Ynde, den levende Natur kan byde en forstaaende Iagttaget. Derfor vilde det glæde mig, om det kunde lykkes mig for Dem at oprulle Billedet af det rige Fugleliv, der i mange Aar har været paa disse Egne, og som nu ved Menneskers og Tidens Ugunst fuldstændig er forsvundet.

I Foraaret 1912 søgte stud. mag. Poul Jespersen, Forststud. H. Weis og jeg Ministeriet om Tilladelse til at aflægge et læn-